

Translation and Validation of a Thai Version of the Superstitious Rituals Questionnaire in Collegiate Athletes

Supatcharin Kemarat¹ Apiluk Theanthong^{2*}

Received: 17-10-2024, Revised: 17-02-2025, 03-04-2025, Accepted: 03-10-2024

Abstract

This study's purpose was to translate and validate the superstitious rituals questionnaire. The superstitious rituals questionnaire was developed by Bleak and Frederick (1998) and translated into Thai language. This study is on the process of back translation. Result indicated that the superstitious rituals questionnaire Thai version was correct and appropriate for Thai collegiate athletes. We performed a confirmatory factor analysis. The subjects were 270 collegiate athletes (163 males and 107 females). These students were aged 18 to 25 years. The superstitious rituals questionnaire consisted of 45 items for seven factors; clothing and appearance, fetish, pre-game, game/meet, team rituals, prayer, and coach. Data were analyzed using the mean, percentage, frequency, Cronbach's alpha coefficient and confirmatory factor analysis. This questionnaire was administered in the subjects' sports competition. A confirmatory factor analysis revealed that the good fit model ($\chi^2/df = 1.03$, RMSEA = 0.01, NNFI = 1.00, CFI = 1.00, RMR = 0.08, GFI = 0.91, AGIF = 0.84). The superstitious rituals consist of seven factors: clothing and appearance, fetish, pre-game, game/meet, team rituals, prayer, and coach. Alpha reliability was 0.95. The conclusion indicates that the superstition rituals questionnaire is suitable for Thai collegiate athletes.

Keyword: superstitious; rituals; athletes; factor analysis

¹ Faculty of Allied Health Sciences, Thammasat University

² Faculty of Allied Health Sciences, Thammasat University

*Corresponding Author, Email: apiluk.the@allied.tu.ac.th

การแปลและตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถาม พิธีกรรมความเชื่อโชคลาง ฉบับภาษาไทย

สุพัชริน เขมรัตน์¹ อภิลักษณ์ เทียนทอง^{2*}

วันรับบทความ: 17-10-2024, วันแก้ไขบทความ: 17-02-2025, 03-04-2025, วันตอบรับบทความ: 04-04-2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแปลและตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถามพิธีกรรมความเชื่อโชคลาง ของ (Bleak and Frederick, 1998) โดยใช้วิธีการแปลกลับจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ผลการแปลกลับมีความถูกต้องและมีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้กับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถามฯ คือ นักกีฬาระดับอุดมศึกษา จำนวน 270 คน อายุระหว่าง 18 - 25 ปี ประกอบด้วย เพศชาย จำนวน 163 คน และเพศหญิง จำนวน 107 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามพิธีกรรมความเชื่อโชคลาง จำนวน 45 ข้อ แบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ เครื่องแต่งกายและรูปลักษณ์ เครื่องราง ก่อนการแข่งขัน การแข่งขัน พิธีกรรมของทีม คำอธิษฐาน และผู้ฝึกสอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในเกณฑ์ดี ($\chi^2/df = 1.03$, RMSEA = 0.01, NNFI = 1.00, CFI = 1.00, RMR = 0.08, GFI = 0.91, AGIF = 0.84) โดยพิธีกรรมความเชื่อโชคลางของนักกีฬาระดับอุดมศึกษาไทย ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ เครื่องแต่งกายและรูปลักษณ์ เครื่องราง ก่อนการแข่งขัน การแข่งขัน พิธีกรรมของทีม คำอธิษฐาน และผู้ฝึกสอน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามพิธีกรรมความเชื่อโชคลางทั้งฉบับ มีความเหมาะสมในการประเมินลักษณะพิธีกรรมความเชื่อโชคลางกับนักกีฬาระดับอุดมศึกษาไทย

คำสำคัญ: พิธีกรรม; ความเชื่อ; นักกีฬา; การวิเคราะห์องค์ประกอบ

¹ คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

² คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

*ผู้ประสานงานบรรณกิจ, ติดต่ออีเมลล์ apiluk.the@allied.tu.ac.th

บทนำ

พิธีกรรมความเชื่อ คือการกระทำที่มนุษย์สมมติขึ้น เป็นขั้นเป็นตอน มีระเบียบวิธี เพื่อให้เป็นสื่อหรือหนทางที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จในสิ่งที่คาดหวังไว้ ทำให้เกิดความสุขใจและมีกำลังใจ เป็นพลังอย่างหนึ่งที่สร้างสรรค์ เป็นแรงที่ส่งเสริมให้มนุษย์มีความเชื่อมั่นทางจิตใจ เป็นแรงผลักดันให้กระทำบางสิ่งบางอย่างได้อย่างมีความหวัง (Phrachonyanmuni & Wongsard, 2020) พิธีกรรมความเชื่อโซกลางมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ แม้บางครั้งไม่สามารถอธิบายสาเหตุของพฤติกรรมได้ชัดเจน แต่พลังความเชื่อส่งผลให้นักกีฬารู้สึกมีความมั่นใจ มีพลังใจในการควบคุมความรู้สึกไม่แน่นอน และควบคุมตนเองจากความกดดันของสถานการณ์ (Ptacek, 2016; Raalte et al., 1991) อาจพบเห็นความเชื่อส่วนบุคคลที่นำไปสู่การตัดสินใจใช้ชีวิตประจำวันหรือกิจกรรมกีฬา เช่น ไทเกอร์ วูดส์ นักกอล์ฟชาวอเมริกันเชื่อสายไทย สวมเสื้อสีแดงและกางเกงสีดำ เนื่องจากได้รับอิทธิพลความเชื่อจากมารดาชาวไทยที่เชื่อว่าสีแดงคือสีนำโชค พิธีกรรมความเชื่อโซกลางอาจถูกมองว่าเป็นเรื่องพิศมัยยาก แต่ในสถานการณ์ที่นักกีฬารู้สึกวิตกกังวล ขาดความมั่นใจในตนเอง สับสนวุ่นวาย หากมีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจจะช่วยดึงสมาธิให้กลับมาจดจ่อกับสิ่งที่ต้องปฏิบัติ ลดความวิตกกังวลและเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเอง

จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาพบว่าพิธีกรรมความเชื่อโซกลางกับผลการแข่งขันมีความสัมพันธ์กัน (Burger & Lynn, 2005) โดยร้อยละ 37 ของความสำเร็จทางกีฬาเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมความเชื่อโซกลาง (Aminzadeh et al., 2022) ความเชื่อส่วนบุคคลของนักกีฬาอาจมีทั้งความเชื่อที่มีเหตุผลและไม่สามารถอธิบายเหตุผลได้ อาจเป็นความเชื่อส่วนบุคคลหรือความเชื่อของทีม และอาจมีนักกีฬาที่ไม่มีความเชื่อเหล่านั้น แต่ปฏิบัติตามกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเช่นเคืองใจภายในทีม สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถตัดสินเพียงผิดหรือถูก ควรหรือไม่ควรหากไม่ส่งผลเสียต่อการปฏิบัติตน (Burke, 2017) แม้ว่าพิธีกรรมความเชื่อโซกลางจะอยู่คู่กับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไทยมาอย่างช้านาน แต่ยังไม่มีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมความเชื่อโซกลางกับนักกีฬา ซึ่งพิธีกรรมที่ปรากฏให้เห็นในสังคมไทยมีวิธีการปฏิบัติที่แปลกแตกต่างจากพิธีกรรมตามความเชื่อและประเพณีโบราณนับวันมีแต่จะเพิ่มขึ้นและแพร่กระจายไปในทุกภูมิภาคของประเทศ (Ministry of Culture, 2010) สอดคล้องกับกระบวนทัศน์สัญลักษณ์นิยม (Symbolic or Interpretive Approach) ที่กล่าวว่าความเชื่อจะถูกแสดงออกผ่านสัญลักษณ์ที่เป็นรูปธรรมและจับต้องได้ มนุษย์ใช้สัญลักษณ์เพื่อบ่งบอกถึงอารมณ์ ความรู้สึก ความปรารถนา และแรงบันดาลใจในการจัดระเบียบชีวิตและสิ่งรอบตัว การทำความเข้าใจระบบความเชื่อจำเป็นต้องตีความสัญลักษณ์เพื่ออธิบายอารมณ์ของมนุษย์และบรรทัดฐานทางสังคม (Duangwiset, 2017)

ดังนั้น การศึกษาวิจัยด้านพิธีกรรมความเชื่อโซกลางในนักกีฬาไทยควรได้รับการศึกษาอย่างเฉพาะเจาะจง แต่จากการศึกษาที่ผ่านมายังไม่มีเครื่องมือการวิจัยที่สามารถตรวจสอบการใช้พิธีกรรมความเชื่อโซกลางในนักกีฬาไทย มีเพียงการอ้างอิงผลการศึกษาจากการวิจัยในนักกีฬาต่างประเทศซึ่งมีพื้นฐานความเชื่อหรือวัฒนธรรมการปฏิบัติแตกต่างกัน ในการนี้ แบบสอบถามพิธีกรรมความเชื่อโซกลางทางกีฬาที่มีการนำไปใช้อย่างแพร่หลาย คือ แบบสอบถามพิธีกรรมความเชื่อโซกลาง (Superstitious Rituals Questionnaire) ซึ่ง

เป็นแบบสอบถามต้นฉบับภาษาอังกฤษ (Bleak & Frederick, 1998) โดยแบ่งพิธีกรรมความเชื่อโชคลางออกเป็น 7 ด้าน คือ ด้านเครื่องแต่งกายและรูปลักษณ์ (เช่น เสื้อผ้า การตัดผม) ด้านเครื่องรางนำโชค (เช่น จูบหรือสัมผัสเครื่องราง) ด้านการปฏิบัติกิจวัตรก่อนแข่งขัน (เช่น การพันผ้าเทป) ด้านการปฏิบัติกิจวัตรในการแข่งขัน (เช่น การทำแท้มแรก) ด้านพิธีกรรมของทีม (เช่น วางมือรวมกัน) ด้านคำอธิษฐาน (เช่น การอธิษฐานขอให้ประสบความสำเร็จ) และด้านการปฏิบัติของผู้ฝึกสอน (เช่น การสนับสนุนให้สวดอธิษฐาน) นอกจากจะมีการศึกษาวิจัยโดยใช้แบบสอบถามฯ ด้วยต้นฉบับภาษาอังกฤษแล้ว สำหรับประเทศอื่นๆ ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจะใช้วิธีการแปลกลับ (Back Translation) จากแบบสอบถามฯ ต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นภาษาของประเทศนั้นๆ ซึ่งวิธีการแปลกลับเป็นวิธีการเหมาะสมสำหรับการวิจัยข้ามวัฒนธรรม (Sawasdiapanich & Tiansawad, 2011) และมีการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามฯ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) เพื่อทดสอบยืนยันตัวแปรหรือตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบก่อนนำไปใช้กับนักกีฬาแต่ละวัฒนธรรม จากข้อมูลที่ผ่านมาพบว่าการพัฒนาแบบสอบถามฯ เป็นภาษากรีก (Donti et al., 2007) ภาษาเปอร์เซีย (Azizi et al., 2022) และภาษาเซอร์เบีย (Bačanac & Juhas, 2022)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยเล็งเห็นว่าหากมีเครื่องมือการวิจัยที่สามารถประเมินพิธีกรรมความเชื่อโชคลางสำหรับนักกีฬาไทย จะช่วยให้การศึกษาพิธีกรรมความเชื่อโชคลางในบริบทของประเทศไทยมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้เริ่มต้นด้วยการแปลแบบสอบถามพิธีกรรมความเชื่อโชคลางของ (Bleak & Frederick, 1998) ซึ่งแบบสอบถามฯ ดังกล่าวมีความเหมาะสมกับบริบทกีฬาและมีการนำไปใช้ศึกษาทางจิตวิทยาการกีฬามากมาย ด้วยวิธีการแปลกลับจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย จากนั้นทำการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถามฯ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อให้มีความถูกต้องเหมาะสมสำหรับการนำมาใช้กับนักกีฬาระดับอุดมศึกษาไทยต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

พิธีกรรมความเชื่อโชคลางเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับมนุษย์มาอย่างยาวนานไม่ว่าเชื้อชาติหรือวัฒนธรรมใดจะมีความเชื่อโชคลางตามสิ่งที่เคารพนับถือสืบต่อกันมา เพื่อให้เกิดความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ในทางกีฬาพิธีกรรมความเชื่อโชคลางมีความแตกต่างกันตามเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม (Dömötör et al., 2016; Womack, 1992) โดยนักกีฬาระดับอุดมศึกษามากกว่าร้อยละ 90 มีความเชื่อว่าพิธีกรรมความเชื่อโชคลางมีความเกี่ยวข้องกับการแสดงความสามารถทางกีฬา (Sasvári et al., 2019; Veillette & Searight, 2021) และจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่านักกีฬาทีมชาติไทยใช้วิธีการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองก่อนแข่งขันหลากหลายวิธี โดยโชคลางเป็นหนึ่งในวิธีการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองเพื่อให้เกิดความสบายใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น ความเชื่อถือตามศาสนา เช่น ไหว้พระขอพร ทำบุญ คิดดีทำดี ความเชื่อส่วนบุคคล ได้แก่ การใส่เสื้อตามสีที่ชอบหรือสีเดียวกับเสื้อที่เคยใส่แล้วได้รับชัยชนะ ใส่รองเท้าที่ชอบ ทำผม

ทรงเดิม และความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์สิ่งเหนือธรรมชาติ ได้แก่ การบนบาน การแขวนพระ (Prachakul et al., 2009) สำหรับการศึกษาพิธีกรรมความเชื่อโชคลางในบริบทต่างๆ ของประเทศไทย เช่น ความเชื่อโชคลางทางศาสนา โหราศาสตร์ และความเชื่อทำให้เกิดฤทธิ์ทางใจมีผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ SMEs (Kongrit & Noknoi, 2021) ความเชื่อตามหลักโหราศาสตร์มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค (Nitichaowakul, 2023) และพบว่ากลุ่มวัยรุ่นส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความเชื่อเรื่องสี จึงเลือกสีทาเล็บตามหลักโหราศาสตร์เพื่อเสริมบุคลิกภาพ การเงิน การงาน และเสริมดวงชะตา (Thupthimsuk, 2021)

จากข้อมูลที่ผ่านมาพบว่ายังไม่มีการศึกษาวิจัยพิธีกรรมความเชื่อโชคลางในบริบทกีฬาไทยอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งที่ผลการวิจัยในนักกีฬาไทยพบว่าความเชื่อโชคลางมีผลต่อการเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเองมากกว่า 10 ปี รวมถึงนักกีฬาไทยมีการแสดงออกซึ่งพิธีกรรมความเชื่อโชคลางที่พบเห็นได้บ่อยครั้ง เช่น การสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือนมัสการพระสงฆ์ เพื่อขอพรให้ประสบความสำเร็จในการแข่งขัน มีการบูชาเครื่องราง เช่น ผ้ายันต์เลสเตอร์...แต่ไม่เป็น โดยทีมฟุตบอลเลสเตอร์ ซิตี้ นิมนต์พระพรหมมิ่งคลาจารย์ ประกอบพิธีกรรม ฌ ฌ สนามคิงเพาเวอร์ สเตเดียม ประเทศอังกฤษ นำพระเครื่องแขวนคอให้นักเตะทุกคนพร้อมพรมน้ำมัน เป่ากระหม่อม และเคาะศีรษะ 3 ครั้ง เพื่อความเป็นสิริมงคลเอาฤกษ์เอาชัยก่อนแข่งขัน อีกทั้งมอบผ้ายันต์ปลุกเสกมีสัญลักษณ์สโมสรเลสเตอร์อยู่ตรงกลางเพื่อเพิ่มขวัญกำลังใจให้อีกทีมในทุกนัดที่ลงเตะ (Rak-Yom, 2016) หรือนักกีฬาเทควันโดไทย ผลงานเหรียญเงิน ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์ 2024 กล่าวว่าในขณะที่แข่งขันพักพระยอดขุนพลหลวงปู่โต๊ะ วัดประดู่ฉิมพลี ที่มีความโดดเด่นด้านเมตตามหานิยม ค้าขายเจริญรุ่งเรือง โชคลาภแคล้วคลาด ใช้เลื่อนตำแหน่งในหน้าที่การงาน เงินทองเพิ่มพูน บารมีมหาอำนาจ โชคลาภเสริมบารมี ทำการสิ่งใดสำเร็จดังปรารถนาทุกประการ อีกทั้งมีการย้อมผืนสีทองโดยเชื่อว่าเป็นสิริมงคลและช่วยส่งเสริมเรื่องดวง (Thairath, 2024) แม้ว่าเรื่องดังกล่าวจะพิสูจน์ได้ยาก แต่พิธีกรรมความเชื่อโชคลางมีผลต่อการยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นที่พึ่งทางจิตใจ ช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเอง ลดความวิตกกังวล บรรเทาความเครียด และหวังให้เกิดโชคดีประสบความสำเร็จทางกีฬา (ÖZTÜRK, 2020; Ptacek, 2016; Raalte et al., 1991; Sasvári et al., 2019) ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีเครื่องมือการศึกษาวิจัยหรือการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมความเชื่อโชคลางทางกีฬา ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาด้านจิตวิทยาการกีฬาในต่างประเทศที่มีการประเมินการใช้พิธีกรรมความเชื่อโชคลางทางกีฬาอย่างแพร่หลาย ด้วยแบบสอบถามพิธีกรรมความเชื่อโชคลาง ซึ่งประกอบด้วยพิธีกรรมความเชื่อโชคลาง ด้านเครื่องแต่งกายและรูปลักษณ์ ด้านเครื่องรางนำโชค ด้านการปฏิบัติกิจวัตรก่อนแข่งขัน ด้านการปฏิบัติกิจวัตรในการแข่งขัน ด้านพิธีกรรมของทีม ด้านคำอธิษฐาน และด้านการปฏิบัติของผู้ฝึกสอน (Bleak & Frederick, 1998) ทั้งนี้แบบสอบถามฯ ดังกล่าวมีการแปลและพัฒนาเป็นภาษาต่างๆ เพื่อความเหมาะสมในการนำไปใช้กับนักกีฬาที่มีพื้นฐานภาษาและวัฒนธรรมต่างกัน เช่น ภาษากรีก (Donti et al., 2007) ภาษาเปอร์เซีย (Azizi et al., 2022) และภาษาเซอร์เบีย (Bačanac & Juhas, 2022) ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าแบบสอบถามพิธีกรรมความเชื่อโชคลางมีความเฉพาะเจาะจงกับบริบทกีฬา มีข้อมูลการตรวจสอบคุณภาพ

แบบสอบถามจากงานวิจัยที่ผ่านมาที่พอนำมาสู่การเริ่มต้นพัฒนาแบบสอบถามพิธีกรรมความเชื่อโชคลางทางกีฬาให้มีความถูกต้องเหมาะสมสำหรับการนำมาใช้กับนักกีฬาระดับอุดมศึกษาไทย อันจะนำไปสู่การศึกษาวิจัยด้านพิธีกรรมความเชื่อโชคลางทางกีฬาของนักกีฬาระดับอุดมศึกษาไทยต่อไปในอนาคต

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามข้อเสนอแนะของ (Bentler & Chou, 1987) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างต่อตัวแปรสังเกต เท่ากับ 5 : 1 (Supparerkchaisakul, 2014) การศึกษาครั้งนี้มี 45 ตัวแปรสังเกต จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 225 คน เพื่อกันความคลาดเคลื่อนจากแบบสอบถามไม่สมบูรณ์จึงกำหนดตัวอย่างเพิ่มร้อยละ 20 ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 270 คน จาก 32 ชนิดกีฬา ประกอบด้วย กรีฑา ร่มร่อน ขี่ม้า ครอสเวิร์ด บริดจ์ บาสเกตบอล บาสเกตบอล 3x3 ปั่นจักสีลัด ปั่นหน้าผา ฟันดาบ ฟุตซอล ฟุตบอล ยิงปืน ยูยิตสู รักบี้ฟุตบอล วอลเลย์บอล วูตวู น้ำ หมากรุกไทย หมากรุกสากล หมากล้อม หมากรอส อีเล็กทรอนิกส์ (อีสปอร์ต) ฮ็อกกีโด เซปักตะกร้อ เทควันโด เทนนิส เทเบิลเทนนิส เปตอง เพาะกาย เรือพาย เอแมธ และแบดมินตัน โดยขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้มีความสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าการใช้จำนวนตัวอย่างมากกว่า 200 มีอำนาจทางสถิติ (Statistical Power) เพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล (Hoe, 2008; Singh et al., 2016)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป (เพศ อายุ และชนิดกีฬา) และแบบสอบถามพิธีกรรมความเชื่อโชคลาง (Superstitious Rituals Questionnaire) ของ (Bleak & Frederick, 1998) ประกอบด้วย 45 ข้อคำถาม เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ แสดงความหมายตั้งแต่ 1 หมายถึง ไม่ได้ผลเลย ถึงระดับ 5 หมายถึง ได้ผลมากที่สุด แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเครื่องแต่งกายและรูปลักษณ์ (17 ข้อ) แสดงถึงพิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องแต่งกาย เช่น เสื้อผ้า รองเท้า รวมถึงวิถีปฏิบัติเป็นประจำ เช่น การตัดผม การโกนหนวด ด้านเครื่องราง (7 ข้อ) แสดงถึงพิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางนำโชคที่นำมาใช้ ด้านก่อนแข่งขัน (6 ข้อ) แสดงถึงพิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจวัตรก่อนแข่งขัน เช่น การพันผ้าเทป การเปิดเพลง ด้านการแข่งขัน (4 ข้อ) แสดงถึงพิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจวัตรในการแข่งขัน เช่น การทำแต้มแรก การเคียวหมากรั้ง ด้านพิธีกรรมของทีม (4 ข้อ) แสดงถึงพิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับการปฏิบัติของสมาชิกในทีม เช่น วางมือรวมกัน การเชียร์ ด้านคำอธิษฐาน (4 ข้อ) แสดงถึงพิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับการใช้คำอธิษฐานขอให้ประสบความสำเร็จ และด้านผู้ฝึกสอน (3 ข้อ) แสดงถึงพิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้ฝึกสอน สำหรับการคิดคะแนน คือ นำคะแนนของแต่ละข้อในแต่ละด้านบวกกัน

แล้วนำผลที่ได้มาหารด้วยจำนวนข้อทั้งหมดในแต่ละด้าน โดยก่อนนำแบบสอบถามฯ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจะมีการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาครั้งนี้

ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อ Professor.Dr.Christina Frederick เพื่อขออนุญาตนำแบบสอบถามฯ มาใช้ในการศึกษาวิจัย ผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) และได้รับอนุญาต เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2564 จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการตามกระบวนการแปลกลับ (Back Translation) ซึ่งถือเป็นวิธีการแปลที่มีการตรวจสอบคุณภาพของการแปลเพื่อใช้ในการวิจัยข้ามวัฒนธรรม (Sawasdiapanich & Tiansawad, 2011) การวิจัยนี้ดำเนินการตามวิธีของ (Brislin, 1986) โดยแปลต้นฉบับเป็นภาษาไทย และแปลกลับจากฉบับภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษอีกครั้ง โดยผู้เชี่ยวชาญทางวิทยาศาสตร์การกีฬา จิตวิทยาการกีฬา ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านภาษาอังกฤษและวัฒนธรรม เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและภาษาให้มีความสมบูรณ์ ผู้ตอบสามารถเข้าใจและวัดได้ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษา และตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาฉบับแปลกลับเป็นภาษาอังกฤษเปรียบเทียบกับต้นฉบับโดยชาวต่างประเทศเจ้าของภาษา โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) แปลเครื่องมือวิจัยชุดต้นฉบับจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยโดยผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาและจิตวิทยาการกีฬา 2 ท่าน 2) ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยฉบับแปลโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยาการกีฬา 1 ท่าน 3) แปลย้อนกลับจากภาษาไทยมาเป็นภาษาอังกฤษ โดยผู้เชี่ยวชาญวิทยาศาสตร์การกีฬาและจิตวิทยาการกีฬา 2 ท่าน และ 4) เปรียบเทียบเครื่องมือวิจัยชุดต้นฉบับกับชุดแปลย้อนกลับ โดยผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเจ้าของภาษา 1 ท่าน ในกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศพบว่ามีข้อคำถามที่ต้องปรับปรุงแก้ไขจะนำข้อคำถามนั้นกลับมาดำเนินการตามขั้นตอนข้างต้นจนกว่าจะมีความถูกต้อง (Brislin, 1986)

ตรวจสอบความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามพิธีกรรมความเชื่อโซคลาง ฉบับภาษาไทย โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช และนำไปทดลองใช้กับนักกีฬาระดับอุดมศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยพบว่าแบบสอบถามฯ ฉบับภาษาไทย มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับ เท่ากับ 0.91 ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในเกณฑ์ยอมรับ ($\alpha \geq .70$) (Nunnally, 1978)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานงานกับทีมกีฬาที่มีกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย และนัดหมายวันและเวลาตามที่สะดวกให้เข้าพบ โดยผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บข้อมูล ประโยชน์จากการวิจัย รวมถึงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัย และให้นักกีฬาพิจารณาตัดสินใจในการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครวิจัยอย่างอิสระ ในกรณียินยอมเป็นอาสาสมัครวิจัย ผู้วิจัยส่งลิงค์แบบสอบถามฯ หรือ QR Code เพื่อสแกนเข้าสู่ขั้นตอนการตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form โดยการเข้าสู่แบบฟอร์ม ไม่ต้องล็อกอินและระบุตัวตน ก่อนเริ่มทำแบบสอบถามฯ อาสาสมัครวิจัยจะได้อ่านเอกสารให้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง และเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ในกรณีไม่ยินยอม ให้เลือก ช่องไม่ยินยอม จะถือเป็นการสิ้นสุดขั้นตอนการตอบแบบสอบถามฯ และไม่

สามารถเข้าสู่ขั้นตอนต่อไป แต่หากยินยอมให้เลือก ช่องยินยอม และเข้าสู่ขั้นตอนการตอบแบบสอบถามฯ ใช้เวลาตอบประมาณ 15 นาที หากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ตลอดเวลา รวมถึงสอบถามผ่านช่องทางไลน์หรือเบอร์โทรศัพท์ที่ผู้วิจัยได้แจ้งให้ทราบในเอกสารชี้แจงกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์ ใบรับรองเลขที่ 092/2564

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและลักษณะการกระจายของตัวแปร โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในกรณีตัวแปรต่อเนื่อง ส่วนกรณีตัวแปรไม่ต่อเนื่อง ได้แก่ ร้อยละ และความถี่ในแต่ละค่าของตัวแปร
2. วิเคราะห์ความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ของแบบสอบถามพิธีกรรมความเชื่อโชคลาง โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) (Kannasut, 1999)
3. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงขององค์ประกอบพิธีกรรมความเชื่อโชคลาง ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยการพิจารณาค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้อง (Diamantopoulos & Siguaw, 2000; Kelloway, 1998) ประกอบด้วย สถิติไค - สแควร์ (Chi-Square Statistics: χ^2) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness-of-Fit Index: GFI) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness-of-Fit Index: AGFI) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative fit index: CFI) ดัชนีวัดระดับความไม่เป็นปกติ (Non - Normed Fit Index: NNFI) ไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative chi - Square Statistics: χ^2/df) ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (Root Mean Square Residual Standardized: RMR) และดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square of Error Approximation: RMSEA)

ผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 270 คน ประกอบด้วย เพศชาย จำนวน 163 คน (ร้อยละ 60.37) และเพศหญิง จำนวน 107 คน (ร้อยละ 39.62) อายุระหว่าง 18 – 25 ปี โดยเพศชายมีอายุเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 21.18 ± 1.32 ปี และเพศหญิงมีอายุเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 21.07 ± 1.58 ปี มีผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบสอบถามพิธีกรรมความเชื่อโชคลาง ฉบับภาษาไทย ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ค่าความเบ้ของตัวแปรสังเกตได้ พบว่ามีการแจกแจงลักษณะเบ้ซ้ายและเบ้ขวา คือ มีค่าอยู่ระหว่าง (-0.42) ถึง 3.25 เมื่อพิจารณาค่าความโด่งของตัวแปรสังเกตได้ พบว่ามีค่าความโด่งอยู่ระหว่าง (-0.95) ถึง 10.08 แม้ว่าโดยทั่วไปจะกำหนดให้ค่าความเบ้ ไม่มากกว่า 3.00 และค่าความโด่ง ไม่มากกว่า 10.00 จึงจะ

ถือว่าการแจกแจงแบบโค้งปกติ แต่มีข้อยกเว้นว่าหากมีจำนวนข้อมูลมากกว่า 200 ตัวอย่าง การพิจารณาค่าความเบ้และค่าความโด่งจะไม่สำคัญมากนัก (Hair et al., 2019) ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 270 ตัวอย่าง และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่าตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันตั้งแต่ -0.13 – 0.76 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าต่ำสุด เท่ากับ -0.13 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง CA6 กับ TR36 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าสูงสุด เท่ากับ 0.76 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง PY41 กับ PY42

การตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า ค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) เท่ากับ 0.923 ส่วนค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity มีค่าไคแอสควร์ เท่ากับ 7.098.53, df เท่ากับ 990 และ ค่า p เท่ากับ 0.00 จากผลการตรวจสอบแสดงให้เห็นว่าข้อมูลมีความเหมาะสมสำหรับวิเคราะห์องค์ประกอบ เนื่องจาก ค่า KMO มากกว่า 0.50 และมีค่าเข้าใกล้ 1 ส่วนค่า Significance ของ Bartlett 's Test of Sphericity น้อยกว่า 0.05 สรุปได้ว่าข้อมูลของแบบสอบถามพิธีกรรมความเชื่อโชคลาง ฉบับภาษาไทย มีความสัมพันธ์กันและสามารถนำไปใช้วิเคราะห์องค์ประกอบได้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบสอบถามพิธีกรรมความเชื่อโชคลาง ฉบับภาษาไทย

ตัวบ่งชี้	เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ				R ²
	b	S.E	t	β	
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง (First order confirmatory factor analysis)					
ด้านเครื่องแต่งกายและรูปลักษณ์ (Clothing and Appearance: CA)					
CA1 ตรวจสอบรูปลักษณ์ในกระจก	0.73	-	-	0.45	0.20
CA2 ทำเครื่องหมายขอให้โชคดีบนรองเท้า	0.74	0.11	6.78**	0.58	0.34
CA3 แต่งกายให้ดีเพื่อให้รู้สึกพร้อมมากขึ้น	0.68	0.11	6.17**	0.40	0.16
CA4 แต่งกายด้วยชุดอบอุ่นร่างกาย (บนหรือล่าง) ให้เป็นไปในแบบเดียวกัน	0.65	0.11	5.91**	0.39	0.15
CA5 แต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายที่เลอะเทอะเพื่อให้รู้สึกพร้อมมากขึ้น	1.36	0.20	6.90**	0.72	0.52
CA6 สวมถุงเท้ากลับด้านเพื่อให้โชคดี	0.73	0.11	6.47**	0.71	0.50
CA7 ผู้เล่นสำรองข้างสนามนำเสื้อคลุมมาให้ผู้เล่นที่เพิ่งออกมาจากสนาม	0.74	0.12	6.40**	0.59	0.35
CA8 ตัดผมในวันแข่งขัน	0.74	0.12	6.28**	0.57	0.32
CA9 ไม่โกนหนวดหรือโกนขนในวันแข่งขัน	0.76	0.12	6.60**	0.66	0.44
CA10 อาบน้ำเย็นจัดตอนเช้าวันแข่งขัน	0.88	0.14	6.21**	0.58	0.34
CA11 ทาสีหรือเพ้นท์หน้า (เช่น ทาสีดำใต้บริเวณดวงตา)	0.50	0.08	6.14**	0.55	0.30
CA12 สักลายก่อนฤดูกาลแข่งขัน	0.62	0.10	6.24**	0.67	0.44
CA13 สลักหมายเลขบนพิวหนัง	0.48	0.08	6.14**	0.61	0.37
CA14 ทานอาหารเมนูเดียวกันในวันก่อนแข่งขัน / วันแข่งขัน	0.88	0.14	6.46**	0.66	0.44
CA15 ติดกระดาษขาวบนรองเท้าแบบเดียวกันก่อนแข่งขัน	0.70	0.11	6.47**	0.70	0.49

ตัวบ่งชี้	เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ				R ²
CA16 ใส่ชุดที่อยู่ภายใต้เสื้อคลุม (เสื้อตัวนอก) ให้เหมือนกัน	0.88	0.13	6.89**	0.63	0.40
CA17 ไม่สวมถุงเท้าเมื่อใส่รองเท้าวิ่งที่มีปุ่มแหลม	0.70	0.12	6.02**	0.53	0.28
ด้านเครื่องราง (Fetish: FT)					
FT18 มีเครื่องแต่งกายนำโชค	0.87	-	-	0.53	0.28
FT19 มาสคอต (ตัวนำโชค) ของทีมช่วยนำโชค	1.05	0.13	7.82**	0.80	0.64
FT20 สวมเครื่องรางนำโชคในวันแข่งขัน	1.11	0.12	9.03**	0.69	0.48
FT21 สวมเครื่องรางนำโชคที่สามารถมองเห็น	1.05	0.12	8.54**	0.70	0.49
FT22 สวมเครื่องรางนำโชคที่ไม่สามารถมองเห็น	0.91	0.11	8.02**	0.63	0.40
FT23 ถอดเครื่องรางนำโชคออก	0.79	0.11	7.34**	0.66	0.44
FT24 จูบหรือสัมผัสเครื่องรางนำโชคก่อนแข่งขัน	0.94	0.13	7.46**	0.67	0.45
ด้านก่อนแข่งขัน (Pre-Game: PG)					
PG25 ติดเทปบนร่างกาย แม้ว่าจะไม่มีอาการบาดเจ็บ	0.97	-	-	0.67	0.45
PG26 ฟังเพลงในช่วงอบอุ่นร่างกาย	0.86	0.12	7.45**	0.52	0.27
PG27 ทานของขบเคี้ยวให้พลังงานก่อนแข่งขัน	0.71	0.11	6.75**	0.46	0.21
PG28 ต้องการความเจียบ / สงบ ก่อนแข่งขัน	0.67	0.12	5.64**	0.40	0.16
PG29 ให้ผู้ฝึกสอนคนเดิมติดเทปบนร่างกาย	0.86	0.10	8.30**	0.58	0.33
PG30 อบอุ่นร่างกายด้วยรูปแบบเดิม	0.85	0.11	7.43**	0.51	0.26
ด้านการแข่งขัน (Game: G)					
G31 การนำเชียร์กระตุ้นให้กำลังใจจากข้างสนาม	1.10	-	-	0.64	0.41
G32 การทำคะแนนแต้มแรกๆ	0.87	0.12	7.17**	0.50	0.25
G33 สัมผัสมือกับผู้ทำคะแนน	1.00	0.12	8.25**	0.60	0.36
G34 เคี้ยวหมากฝรั่ง	0.70	0.10	6.91**	0.52	0.27
ด้านพิธีกรรมของทีม (Team Rituals: TR)					
TR35 มีการผสมมือหรือวางมือซ้อนกัน	0.99	-	-	0.63	0.40
TR36 การเชียร์กระตุ้นกันเองภายในทีม	1.01	0.12	8.21**	0.59	0.34
TR37 ยังไม่พร้อมถ้าไม่มีการพูดกระตุ้น	1.02	0.11	9.30**	0.63	0.40
TR38 การพูดกระตุ้นเป็นสิ่งสำคัญต่อการเล่นได้ดี	0.94	0.12	8.08**	0.58	0.33
ด้านคำอธิษฐาน (Prayer: PY)					
PY39 มีการอธิษฐานขอให้ประสบความสำเร็จก่อนเริ่มแต่ละการแข่งขัน	1.06	-	-	0.68	0.46
PY40 มีความกลัวว่าโชคจะหายไปถ้าไม่อธิษฐาน	1.13	0.09	12.29**	0.75	0.56
PY41 ทีมมีการอธิษฐานเป็นทีม	1.34	0.12	11.54**	0.84	0.71
PY42 สมาชิกทีมสวดอธิษฐานร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญ	1.24	0.11	11.13**	0.81	0.66
ด้านผู้ฝึกสอน (Coach: C)					
C43 ผู้ฝึกสอนมีความเชื่อโชคกลาง	1.26	-	-	0.88	0.78

ตัวบ่งชี้	เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ				R ²
C44 ผู้ฝึกสอนนำเครื่องรางนำโชคมาในการแข่งขัน	1.06	0.07	14.25**	0.78	0.61
C45 ผู้ฝึกสอนสนับสนุนให้สวดอธิษฐาน / ทำสมาธิ	1.25	0.09	13.48**	0.79	0.62
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second order confirmatory factor analysis)					
ด้านเครื่องแต่งกายและรูปลักษณ์ (Clothing and Appearance: CA)	0.79	0.12	6.73	0.79	0.63
ด้านเครื่องราง (Fetish: FT)	0.81	0.11	7.71	0.81	0.66
ด้านก่อนแข่งขัน (Pre-Game: PG)	0.94	0.09	10.96	0.94	0.89
ด้านการแข่งขัน (Game: G)	0.86	0.09	9.70	0.86	0.75
ด้านพิธีกรรมของทีม (Team Rituals: TR)	0.73	0.09	7.83	0.73	0.53
ด้านคำอธิษฐาน (Prayer: PY)	0.76	0.08	9.62	0.76	0.58
ด้านผู้ฝึกสอน (Coach: C)	0.75	0.06	11.85	0.75	0.56
$\chi^2 = 624.35$, $df = 604$, relative $\chi^2 = 1.03$, $p = 0.27$, Standardized RMR = 0.08, RMSEA = 0.01, NFI = 0.98, NNFI = 1.00, CFI = 1.00, GFI = 0.91, AGFI = 0.84					

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง พบว่ามี 45 ตัวบ่งชี้ และ 7 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 เครื่องแต่งกายและรูปลักษณ์ (CA) ประกอบด้วย 17 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ CA1 - CA17 องค์ประกอบที่ 2 เครื่องราง (FT) ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ FT18 - FT24 องค์ประกอบที่ 3 ก่อนแข่งขัน (PG) ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ PG25 - PG30 องค์ประกอบที่ 4 การแข่งขัน (G) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ G31- G34 องค์ประกอบที่ 5 พิธีกรรมของทีม (TR) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ TR35 - TR38 องค์ประกอบที่ 6 คำอธิษฐาน (PY) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ PY39 - PY42 และองค์ประกอบที่ 7 ผู้ฝึกสอน (C) ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ C43 - C45 โดยตัวบ่งชี้ทั้งหมดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเป็นบวก (Standardize Score) ตั้งแต่ 0.40 - 0.88 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่แสดงความแปรปรวนร่วมของตัวบ่งชี้กับองค์ประกอบมีค่าตั้งแต่ร้อยละ 15 - 78 (ตารางที่ 1)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของแบบสอบถามฯ มีความตรงเชิงโครงสร้าง ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 เครื่องแต่งกายและรูปลักษณ์ องค์ประกอบที่ 2 เครื่องราง องค์ประกอบที่ 3 ก่อนแข่งขัน องค์ประกอบที่ 4 การแข่งขัน องค์ประกอบที่ 5 พิธีกรรมของทีม องค์ประกอบที่ 6 คำอธิษฐาน และองค์ประกอบที่ 7 ผู้ฝึกสอน โดยโครงสร้างแบบสอบถามฯ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 624.35$, $df = 604$, relative $\chi^2 = 1.03$, $p = 0.27$, Standardized RMR = 0.08, RMSEA = 0.01, NFI = 0.98, NNFI = 1.00, CFI = 1.00, GFI = 0.91, AGFI = 0.84) ทั้งนี้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเป็นบวก (Standardize Score) ตั้งแต่ 0.73 - 0.94 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่แสดงความแปรปรวนร่วมขององค์ประกอบกับตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ร้อยละ 53 - 89 โดยองค์ประกอบที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด คือ ก่อนแข่งขัน รองลงมา

คือ การแข่งขัน เครื่องราง เครื่องแต่งกายและรูปลักษณ์ คำอธิษฐาน ผู้ฝึกสอน และพิธีกรรมของทีม โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.94 0.86 0.81 0.79 0.76 0.75 และ 0.73 ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามฯ ฉบับภาษาไทย มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 อยู่ระดับความเชื่อมั่นดีมาก (Excellent, 0.90 and Above) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ระดับความเชื่อมั่นสูงในด้านเครื่องแต่งกายและรูปลักษณ์ (0.91) ด้านคำอธิษฐาน (0.86) ด้านเครื่องราง (0.85) และด้านผู้ฝึกสอน (0.85) มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ระดับความเชื่อมั่นระดับยอมรับได้ (Acceptable, 0.70-0.79) ในด้านก่อนแข่งขัน (0.74) ด้านพิธีกรรมของทีม (0.76) ส่วนด้านการแข่งขัน (0.63) มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ระดับความเชื่อมั่นน่าสงสัย (Questionable, 0.60-0.69) (Nunnally, 1978)

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการแปลแบบสอบถามพิธีกรรมความเชื่อโชคลางของ Bleak & Frederick (1998) จากต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษให้เป็นฉบับภาษาไทย และหาความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถามฯ เพื่อให้สามารถนำมาใช้ศึกษาพิธีกรรมความเชื่อโชคลางในนักกีฬาไทยได้อย่างเหมาะสม ด้วยการนำแบบสอบถามฯ ต้นฉบับเข้าสู่กระบวนการแปลกลับ (Brislin, 1986) และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถามฯ กับกลุ่มตัวอย่างนักกีฬาระดับอุดมศึกษา จำนวน 270 คน มีอายุระหว่าง 18-25 ปี โดยลักษณะกลุ่มตัวอย่างมีความสอดคล้องกับงานวิจัยต้นฉบับภาษาอังกฤษ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าแบบสอบถามฯ ฉบับภาษาไทย มีองค์ประกอบตามโครงสร้าง 7 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเครื่องแต่งกายและรูปลักษณ์ ด้านเครื่องราง ด้านก่อนการแข่งขัน ด้านการแข่งขัน ด้านพิธีกรรมของทีม ด้านคำอธิษฐาน และด้านผู้ฝึกสอน เช่นเดียวกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ รวมถึงฉบับแปลเป็นภาษากรีก (Donti et al., 2007) ภาษาเปอร์เซีย (Azizi et al., 2022) และประเทศเซอร์เบีย (Bačanac & Juhas, 2022) แม้ว่าจากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา มีการปรับประโยคในข้อคำถามของแบบสอบถามฯ เมื่อนำไปใช้กับชนิดกีฬาต่างๆ ให้มีความเฉพาะเจาะจงกับธรรมชาติของกีฬานั้นๆ เช่น กีฬาฟุตบอลของประเทศแคนาดา “เขย่าตาข่ายหลังจากทำประตูไม่ได้” (Ofori, 2012) กีฬาไต่เขา (Orienteering) ของประเทศเซอร์เบีย โดยขยายความเพื่อความชัดเจนตามทักษะกีฬาไต่เขา (Bačanac & Juhas, 2022) ทั้งนี้สำหรับแบบสอบถามฯ ฉบับภาษาไทย ยังคงใช้ทุกข้อคำถามตามต้นฉบับภาษาอังกฤษ เนื่องจากในขั้นตอนการทดลองใช้และการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถอ่านเข้าใจความหมายของคำถามได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามฯ ต้นฉบับ

จากผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามฯ ฉบับภาษาไทย ทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.95 อยู่ระดับความเชื่อมั่นดีมาก แสดงถึงความเหมาะสมในการนำมาใช้ในบริบทของนักกีฬาระดับอุดมศึกษาไทย โดยค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามฯ มีความสอดคล้องกับต้นฉบับภาษาอังกฤษที่มีค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามฯ เท่ากับ 0.77 (Bleak & Frederick, 1998) และฉบับแปลเป็นภาษากรีกมีค่าความเชื่อถือได้ของ

แบบสอบถามฯ เท่ากับ 0.71 (Donti et al., 2007) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าความเชื่อถือได้ของแต่ละองค์ประกอบ พิธีกรรมความเชื่อโซกลาง พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.63 - 0.91 ซึ่งมากกว่าต้นฉบับภาษาอังกฤษที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.59 - 0.75 (Bleak & Frederick, 1998) และฉบับภาษากรีที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.38 - 0.82 (Donti et al., 2007) แม้ว่าผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถามฯ จะแสดงค่าสถิติที่บ่งชี้ว่าแบบสอบถามฯ มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้กับนักกีฬาไทย โดยจะเป็นประโยชน์ให้ผู้ฝึกสอน ผู้เกี่ยวข้อง และนักกีฬาใช้ ประเมินพิธีกรรมความเชื่อโซกลางทางกีฬา และเป็นแนวทางศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนักกีฬาที่มีการใช้ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษในการสื่อสาร อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเล็งเห็นว่าบางข้อคำถามอาจคลุมเครือสำหรับ นักกีฬาไทย เช่น การอาบน้ำเย็นจัดตอนเช้าวันแข่งขัน เนื่องจากประเทศไทยมีอุณหภูมิค่อนข้างร้อน การ อาบน้ำอุณหภูมิห้องหรือน้ำเย็นอาจเป็นวิถีปฏิบัติปกติ หรือพิธีกรรมความเชื่อโซกลางอื่นๆ ที่อาจพบเห็นใน นักกีฬาไทยแต่ไม่มีปรากฏในข้อคำถาม เช่น การสักการะขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดังนั้นในอนาคตหากศึกษาเพิ่มเติม ประเด็นดังกล่าวที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพสังคมวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมจะทำให้เกิดการพัฒนางาน ความรู้ด้านการใช้พิธีกรรมความเชื่อโซกลางของนักกีฬาไทยกลุ่มลึกขึ้น สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปขอจำกัด และการนำไปใช้ คือ การพัฒนาแบบสอบถามฯ มีความเหมาะสมเฉพาะเจาะจงกับนักกีฬาระดับอุดมศึกษา หากมีการนำไปใช้กับนักกีฬาอื่น ควรตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถามฯ เพื่อมั่นใจว่า แบบสอบถามฯ มีความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี

พิธีกรรมความเชื่อโซกลางที่ถูกแสดงออกผ่านสัญลักษณ์อย่างเป็นรูปธรรม ตามที่ปรากฏในข้อคำถามของ แบบสอบถามฯ ซึ่งผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือทางวิชาการมาแล้ว สามารถช่วยให้นักจิตวิทยาการ กีฬา นักวิทยาศาสตร์การกีฬา หรือผู้ฝึกสอน มีความเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของนักกีฬา ตามแนวคิดกระบวนการ ทัดสนสัญลักษณ์ และมีความสะดวกในการวิเคราะห์พิธีกรรมความเชื่อโซกลางของนักกีฬา อย่างไรก็ตามอาจมี พิธีกรรมความเชื่อโซกลางผ่านสัญลักษณ์อื่นๆ ที่นักกีฬานำมาใช้แต่ไม่ปรากฏในข้อคำถาม ดังนั้นผู้ประเมินควร ตระหนักว่าอาจยังมีพิธีกรรมความเชื่อโซกลางอื่นแฝงเร้นอยู่ การสอบถามหรือการสังเกตพฤติกรรมจะช่วย ประเมินการใช้พิธีกรรมความเชื่อโซกลางของนักกีฬาได้ครบถ้วนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

การนำแบบสอบถามฯ ไปใช้กับนักกีฬาไทยที่มีคุณลักษณะแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ควร ตรวจสอบค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามฯ เพื่อความถูกต้องแม่นยำ รวมถึงรูปแบบหรือพิธีกรรมความเชื่อ โซกลางที่ปรากฏในแบบสอบถามฯ อาจไม่ครอบคลุมทุกพิธีกรรมความเชื่อโซกลางที่นักกีฬาแต่ละบุคคล นำมาใช้ ดังนั้นการสนับสนุนให้นักกีฬาเพิ่มเติมข้อมูลการใช้พิธีกรรมความเชื่อโซกลางของตนเองในส่วนท้าย ของแบบสอบถามฯ จะทำให้ทราบข้อมูลส่วนบุคคลชัดเจนขึ้น

ข้อเสนอแนะครั้งต่อไป

การค้นหาข้อมูลการใช้พิธีกรรมความเชื่อโชคลางของนักกีฬาไทยเพิ่มเติม หรือปรับข้อความให้สอดคล้องกับวิถีปฏิบัติของนักกีฬาไทย ด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพจะทำให้ทราบข้อมูลเชิงลึกและมีความกระจ่างชัดตามลักษณะเฉพาะของกลุ่มตัวอย่าง เช่น ระดับความสามารถ ชนิดกีฬา อายุ เพศ ประสบการณ์

References

- Aminzadeh, R., Azizi, B., & Mahmoudi, A. (2022). Investigating the relationship between superstition and sports success in Iraqi football league players. *Sport Sciences and Health Research*, 14(4), 59-71. <https://doi.org/10.22059/sshr.2022.88455>
- Azizi, B., Aghaei, M., Khedri, M., & Talebpour, M. (2022). Validation of the superstition questionnaire in sports in Iranian football and futsal Premier League players. *Sport Psychology Studies*, 10(38), 43-68. <https://doi.org/10.22089/SPSYJ.2021.9902.2088>
- Baćanac, L., & Juhas, I. V. (2022). Preliminary research of superstitious behavior in orienteering. *Physical Culture*, 75(2), 95-110. <https://doi.org/10.5937/FIZKUL75-34098>
- Bleak, J. L., & Frederick, C. M. (1998). Superstitious behavior in sport: Levels of effectiveness and determinants of use in three collegiate sports. *Journal of Sport Behavior*, 21(1), 1-15.
- Brislin, R. W. (1986). The wording and translation of research instruments. In W. L. Lonner & J. W. Berry (Eds.), *Field methods in cross-cultural research* (pp. 137-164). Sage Publications.
- Burger, J. M., & Lynn, A. L. (2005). Superstitious behavior among American and Japanese professional baseball players. *Basic and Applied Social Psychology*, 27(1), 71-76. https://doi.org/10.1207/s15324834basp2701_7
- Burke, K. L. (2017). Consultations with superstitious athletes in sport psychology. *Journal of Psychology & Clinical Psychiatry*, 7(3), 11-12. <https://doi.org/10.15406/jpcpy.2017.07.00434>
- Diamantopoulos, A., & Sigauw, J. A. (2000). *Introducing LISREL*. Sage Publications. <https://doi.org/10.4135/9781849209359>
- Dömötör, Z., Ruíz-Barquín, R., & Szabo, A. (2016). Superstitious behavior in sport: A literature review. *Scandinavian Journal of Psychology*, 57(4), 368-382. <https://doi.org/10.1111/sjop.12301>

- Donti, O., Katsikas, C., Stavrou, N. A., & Psychountaki, M. (2007). Superstitious behavior inventory in sport: A preliminary study. *12th European Congress of Sport Psychology*, Halkidiki, Greece.
- Duangwises, N. (2017). Anthropological concepts and the studies of animistic beliefs in Thai society. *Humanities and Social Sciences Journal of Graduate School Pitsanulok Campus*, 25(47), 173-197. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/husojournal/article/view/76724/61652>
- Hair, J. F., Sarstedt, M., & Ringle, C. M. (2019). Rethinking some of the rethinking of partial least squares. *European Journal of Marketing*, 53(3), 558-566. <https://doi.org/10.1108/EJM-10-2018-0665>
- Hoe, S. L. (2008). Issues and procedures in adopting structural equation modeling technique. *Journal of Applied Quantitative Methods*, 3(1), 76-83. https://ink.library.smu.edu.sg/sis_research/5168
- Kannasut, P. (1999). *Statistics for the behavioral sciences* (3rd ed.). Darnsutha.
- Kelloway, E. K. (1998). *Using LISREL for structural equation modeling: A researcher's guide*. Sage Publications.
- Kongrit, T., & Noknoi, C. (2021). Superstitions in Thai society and success of SMEs entrepreneurs in Songkhla Province. *Narkbhutparitat Journal Nakhon Si Thammarat Rajabhat University*, 13(3), 1-10. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/nakboot/article/view/240740/173421>
- Ministry of Culture. (2010). *Rituals and traditions*. Department of Religious Affairs. <https://library.coj.go.th/en/book/462082/book-462082.html>
- Nitichaowakul, T. (2023). Model of astrological belief affecting purchase intention through purchase and post-purchase behavior beliefs of consumers. *Sripatum Chonburi Journal*, 19(4), 111-122. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/SPUCJ/article/view/264770>
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory* (2nd ed.). McGraw-Hill.
- Ofori, P. K. (2012). The role of superstition among professional footballers in Ghana. *Athletic Insight*, 4(2), 115-126. <https://www.researchgate.net/publication/261850737>
- Öztürk, H. (2020). Investigation of superstitious behavior of amateur football players. *Journal of Sports and Performance Researches*, 11(1), 35-45. <https://doi.org/10.17155/omuspd.569086>

- Phrachonyanmuni, & Wongsard, S. (2020). Buddhism and belief. *Journal of Palisueksabuddhaghosa Review*, 6(2), 99-115. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Palisueksabuddhaghosa/article/view/245180/169182>
- Prachakul, W., Vongaturapat, N., Anakesuk, S., & Muangnapoe, P. (2009). Sources and methods to build up self-confidence in sport based on the theory of self-confidence in sport for Thai national athletes. *Journal of Exercise and Sport Sciences*, 6(1), 45-63. <http://dspace.lib.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/3159>
- Ptacek, T. J. (2016). *The relationship between superstition and confidence in sport* [Master's thesis, University of North Dakota]. UND Scholarly Commons. <https://commons.und.edu/theses/742>
- Raalte, J. L. V., Brewer, B. W., Nemeroff, C. J., & Linder, D. E. (1991). Chance orientation and superstitious behavior on the putting green. *Journal of Sport Behavior*, 14(1), 41-50.
- Rak-Yom. (2016, May 22). Leicester City flag: Lord Thongchai...the best! Magical, miraculous...belief...faith...never loses. *Thairath Online*. https://www.thairath.co.th/content/623585#google_vignette
- Sasvári, A., Harsányi, S. G., Dér, A., & Szemes, Á. (2019). An exploratory analysis of recreational and competitive athletes' superstitious habits. *Cognition, Brain, Behavior: An Interdisciplinary Journal*, 23(1), 63-76. <https://doi.org/10.24193/cbb.2019.23.04>
- Sawasdipanch, N., & Tiansawad, S. (2011). Instrument translation for cross-cultural research: Technique and issues to be considered. *Thai Journal of Nursing Council*, 26(1), 19-28. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/TJONC/article/view/2652/2033>
- Singh, K., Junnarkar, M., & Kaur, J. (2016). Positive psychology in India: A review. In *Measures of positive psychology* (pp. 1-24). Springer. https://doi.org/10.1007/978-81-322-3631-3_1
- Supparerkchaisakul, N. (2014). Applications of structural equation modeling in experimental research. *Journal of Behavioral Science*, 20(2), 1-32. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/BSRI/article/view/20152>
- Thairath. (2024, August 1). The virtues of the Buddha are remarkable. "Kulwut" supports "Phra Yot Khunphon Luang Pu Toh" to boost his morale and help him reach the final 8 in the 2024 Olympics. *Thairath Online*. <https://www.thairath.co.th/sport/worldsport/others/2804919>

- Thupthimsuk, S. (2021). *Belief and attitude factors in nail coloring affecting behavior of fashion manicure consumers in Chonburi Province* [Master's thesis, Burapha University]. Burapha University Institutional Repository. <http://ir.buu.ac.th/dspace/handle/1513/248>
- Veillette, P. L., & Searight, H. R. (2021). Superstitious rituals among college athletes: A pilot study. *Journal of Psychology and Behavioral Science*, 9(2), 30-35.
<https://doi.org/10.15640/jpbs.v9n2a3>
- Womack, M. (1992). Why athletes need ritual: A study of magic among professional athletes. In S. J. Hoffman (Ed.), *Sport and religion* (pp. 191-202). Human Kinetics.